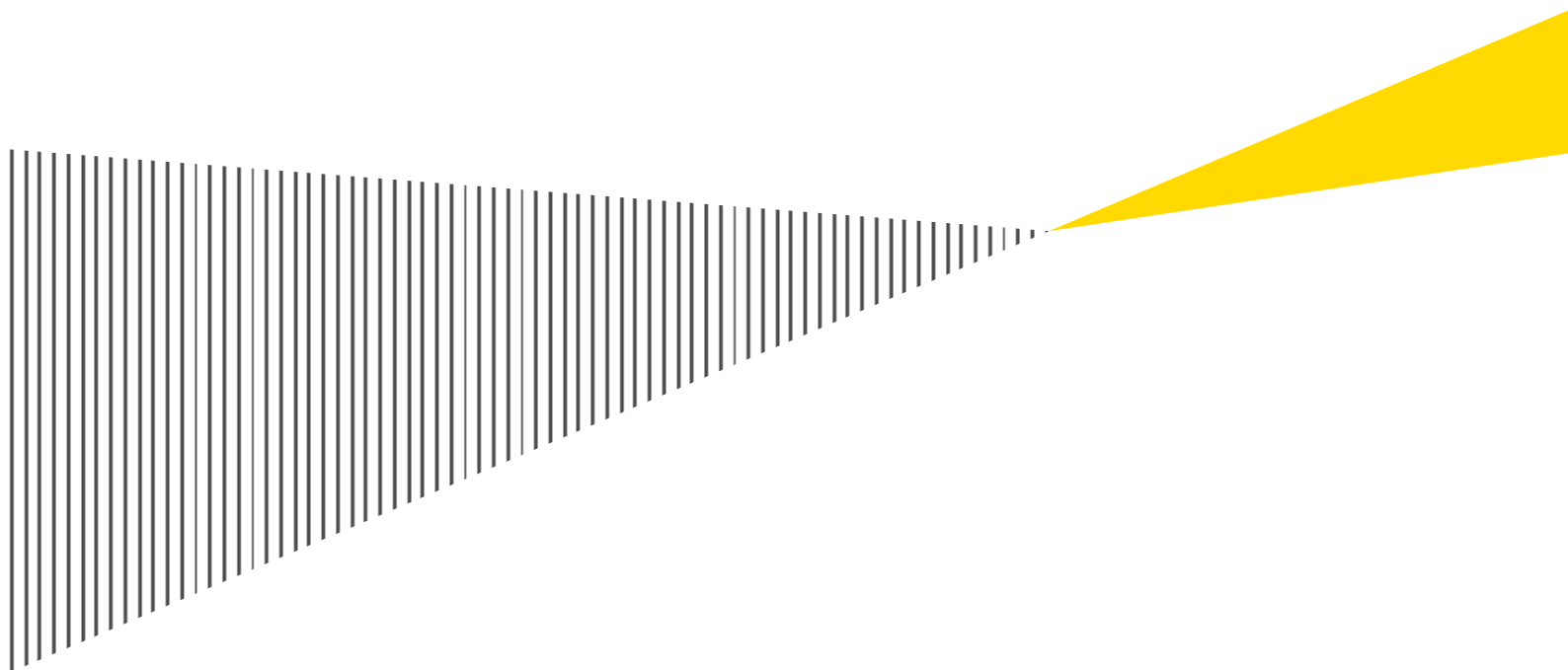

Upplands Väsby kommun

Grundläggande granskning av styrelser
och nämnder 2019

Innehåll

1. Inledning	3
2. Kommunstyrelsen	5
2.1. Genomförd granskning	5
2.2. Mål och uppdrag	5
2.3. Uppföljning	6
2.4. God ekonomisk hushållning	8
2.5. Intern kontroll	10
2.6. Fördjupningsgranskningar	11
2.7. Övriga rekommendationer:	12
2.8. Sammanfattande bedömning kommunstyrelsen	13
2.9. Kommunstyrelsens teknik- och fastighetsutskott	14
3. Utbildningsnämnden	16
3.1. Genomförd granskning	16
3.2. Mål och uppdrag	16
3.3. Uppföljning	17
3.4. Intern kontroll	19
3.5. Rekommendationer	19
3.6. Sammanfattande bedömning utbildningsnämnden	19
4. Kultur- och fritidsnämnden	21
4.1. Genomförd granskning	21
4.2. Mål och uppdrag	21
4.3. Uppföljning	21
4.4. Intern kontroll	22
4.5. Rekommendationer	23
4.6. Sammanfattande bedömning kultur- och fritidsnämnden	23
5. Omsorgsnämnden	24
5.1. Genomförd granskning	24
5.2. Mål och uppdrag	24
5.3. Uppföljning	24
5.4. Ekonomi/resursplanering	25
5.5. Intern kontroll	25
5.6. Rekommendationer:	25
5.7. Sammanfattande bedömning omsorgsnämnden	26
6. Socialnämnden	27
6.1. Genomförd granskning	27
6.2. Mål och uppdrag	27
6.3. Uppföljning	27
6.4. Ekonomi/resursplanering	28

6.5.	Intern kontroll	28
6.6.	Rekommendationer:	29
6.7.	Sammanfattande bedömning socialnämnden.....	29
7.	Familjerättsnämnden	30
7.1.	Genomförd granskning	30
7.2.	Mål och uppdrag	30
7.3.	Uppföljning	30
7.4.	Ekonomi/resursplanering.....	30
7.5.	Intern kontroll	30
7.6.	Rekommendationer.....	31
7.7.	Sammanfattande bedömning nämnden för familjerätt	31
8.	Bygg och miljönämnden.....	32
8.1.	Genomförd granskning	32
8.2.	Mål och uppdrag	32
8.3.	Uppföljning	32
8.4.	Intern kontroll	33
8.5.	Rekommendationer.....	34
8.6.	Sammanfattande bedömning miljönämnden	34

1. Inledning

Enligt kommunallagen framgår följande beträffande revisorernas uppdrag: "Revisorerna granskar årligen i den omfattning som följer av god revisionssed all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområden. Revisorerna prövar om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig."

Den *årliga granskningen* bygger på en kombination av olika metoder och tillvägagångssätt för att granska verksamheten i syfte att bedöma om styrelser och nämnder har en tillfredsställande styrning och intern kontroll.

Granskningen genomförs bl a genom att fortlöpande ta del av relevanta skriftliga dokument t.ex. mål- och styrdokument, protokoll och övriga handlingar samt genom möten med nämnder/verksamheter i samband med revisionssammanträden eller verksamhetsbesök. Vidare granskas nämndernas interna kontroll, delårsbokslut och årsredovisning. Denna granskning benämns *grundläggande granskning*. De revisionsbevis som samlas in i den grundläggande granskningen utgör stommen i revisorernas ansvarsprövning.

Utöver ovanstående grundläggande granskning genomförs *fördjupade granskningar* utifrån revisorernas risk- och väsentlighetsbedömningar samt erfarenheter från den grundläggande granskningen. Syftet med dessa granskningar är att samla tillräckliga revisionsbevis i ansvarsprövningen inom väsentliga riskområden.

I 2019 års revisionsplan har revisorerna i Upplands Väsby kommun beslutat och genomfört följande fördjupade granskningar:

- ▶ Granskning av hantering av underhåll på tillgångar i kommunen och AB Väsbyhem
- ▶ Granskning av nämnders och bolags styrning och uppföljning av mål och uppdrag
- ▶ Granskning av kommunstyrelsens uppsiktsplikt
- ▶ Granskning av följsamhet till dataskyddsförordningen (GDPR)
- ▶ Uppföljning av granskningar från tidigare år
- ▶ Granskning av kommunens momshantering
- ▶ Förstudie avseende aktivitetsansvaret
- ▶ Granskning av delårsbokslutet per 31 augusti
- ▶ Intern kontroll finansiell rapportering
- ▶ Grundläggande granskning av styrelse och nämnder
- ▶ Granskning av årsbokslutet och årsredovisningen per 31 december

I denna rapport (rapport nr 11/2019 Grundläggande granskning) sammanfattas resultat och slutsatser av revisionens *grundläggande granskning* under år 2019.

Inom ramen för 2019 års granskning har revisionen genomfört möten med Kommunstyrelsen, Socialnämnden, Omsorgsnämnden, Bygg- och miljönämnden samt Utbildningsnämnden.

Vid de intervjuer som genomförts med styrelser/nämnder har strukturerade frågeformulär använts. Dokumentationen av intervjuerna har skett i form av minnesanteckningar från mötena. Frågeformulären har omfattat områdena mål, uppdrag och direktiv, intern kontroll, ekonomi/resursplanering, samt specifika frågor riktade till respektive styrelse/nämnd. I samtliga fall har styrelse/nämnder lämnat skriftliga svar innan mötena.

Vid genomgång av styrelser och nämnders protokoll har revisorerna använt sig av checklistor för att dokumentera väsentliga revisionsfrågor. Av checklistorna framgår bl a revisionens väsentlighets- och riskbedömning per nämnd, uppdrag och mål från fullmäktige. I samband med genomgången av protokoll har ett antal specifika frågor ställts till nämnderna. Dessa har besvarats skriftligt.

Revisionen har också inbjudit tjänstemän till mötena för att följa upp enskilda frågor.

Rapporten är skriven med utgångspunkt från att läsaren har tillgång till kommunens budget, årsredovisning och nämndernas verksamhetsplaner och verksamhetsberättelser.

2. Kommunstyrelsen

2.1. Genomförd granskning

Revisionen har granskat kommunstyrelsens verksamhet bl a genom:

- ▶ Möte med kommunstyrelsens presidium och förvaltningsledning den 7 mars 2019 och den 21 februari 2020.
- ▶ Läsning av protokoll med underliggande handlingar
- ▶ Granskning av delårsrapport
- ▶ Granskning av verksamhetsberättelser och årsredovisning

Vidare har följande fördjupade granskningar rapporterats till kommunstyrelsen:

- ▶ Granskning av hantering av underhåll på tillgångar i kommunen och AB Väsbyhem
- ▶ Granskning av nämnders och bolags styrning och uppföljning av mål och uppdrag
- ▶ Granskning av kommunstyrelsens uppsiktsplikt
- ▶ Granskning av följsamhet till dataskyddsförordningen (GDPR)
- ▶ Uppföljning av granskningar från tidigare år
- ▶ Granskning av kommunens momshantering
- ▶ Granskning av delårsbokslutet per 31 augusti
- ▶ Intern kontroll finansiell rapportering
- ▶ Grundläggande granskning av styrelse och nämnder
- ▶ Granskning av årsbokslutet och årsredovisningen per 31 december

2.2. Mål och uppdrag

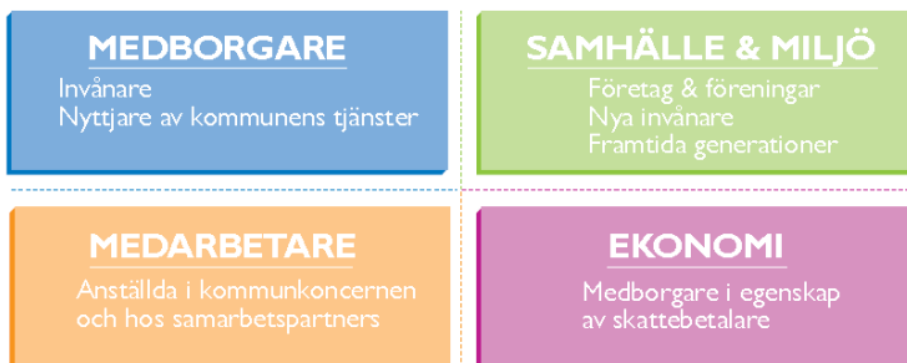
Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan och har rollen att samordna och följa upp kommunens verksamheter och ekonomi. Kommunstyrelsens ansvar och roll är att vara systemledare i den kommunala organisationen och huvudansvarig för samhällsutvecklingsprocessen. Kommunstyrelsen är arbetsgivare för all personal och tillika räddningsnämnd.

Kommunfullmäktige beslutade i flerårsplan med budget 2019–2021 om mål och uppdrag för kommunens styrelser och nämnder. I Upplands Väsby's budget för 2019 beskrivs styrmodellen enligt följande:

I budgeten framgår mål och uppdrag till kommunstyrelse och nämnder på olika nivåer.

Kommunfullmäktiges övergripande mål utgår från de fyra styrperspektiven enligt nedan. De övergripande målen ska utgöra utgångspunkt för respektive styrelse/nämnds verksamhetsplaner och ska också följas upp inom ramen för ledningssystemet.

Kommunfullmäktige fastställer sex övergripande målområden för kommunen som helhet; ett inom perspektivet ekonomi, två inom medborgare, två inom samhälle och miljö samt ett inom medarbetare.

Inom varje område kan det finnas nämndspecifika uppdrag som är obligatoriska för nämnderna att svara upp mot i sina verksamhetsplaner. Det finns också ambitioner inom ramen för grunduppdragen vilka nämnderna kan välja att hantera genom mål och handlingsplaner i sina verksamhetsplaner.

Ett antal nyckeltal och styrdokument har också fastställts i det ekonomiska perspektivet inom ramen för fullmäktiges mål om god ekonomisk hushållning.

Kommunstyrelsen har arbetat med 10 specifika nämnduppdrag under 2019. En del av dessa ska vara genomförda under 2019 medan andra ska vara klara 2020–2022. Utöver detta riktas drygt 20 uppdrag som ska genomföras inom det som i styrmodellen benämns grunduppdraget.

2.3. Uppföljning

2.3.1. Fördjupad granskning av styrningen

Under 2019 har EY på uppdrag av revisorerna genomfört en fördjupad granskning av fullmäktiges prioriteringar och uppdrag. Granskningen syftade till att bedöma om styrelse och nämnder har tydliga planer, strategier och uppföljningsstrukturer för att säkerställa att fullmäktiges mål uppnås och att uppdragen genomförs.

Den sammantagna bedömningen från granskningen var att målstyrningsprocessen till stora delar är ändamålsenlig, samt att det finns ett etablerat system för uppföljning av måluppfyllelse. Vissa utvecklingsområden identifierades dock i granskningen.

Av granskningen framgår att styrelser/nämnder har brutit ner uppdragen på ett tydligt sätt i verksamhetsplaner. Av intervjuerna framkommer en bild av en till stor del strukturerad process på olika nivåer i organisationen och bolaget för att bryta ner och anpassa målen till respektive verksamhet. Intervjuade kontorschefer upplever att ledningssystemet är ett

värdefullt stöd i detta arbete. Att politiker- och tjänstemannadialoger genomförs bedömdes som positivt. Dock såg vi behov av en formaliserad processbeskrivning kring ledning och styrning.

I granskningen framkom att granskade nämnder saknar redovisning av riskbedömning, kontrollmoment och åtgärder avseende mål och uppdrag. I de fall projektmodellen används ger denna stöd i genomförande av risk- och konsekvensanalyser för projekt. Vidare genomför AB Väsbyhem risk och väsentlighetsanalyser en gång per år.

I verksamhetsplanerna och i affärsplanen lyfts fullmäktiges mål och uppdrag fram som prioriterade. Vidare bedömer vi att det sannolikt inte sker någon särskild uppföljning av eventuellt svåruppnådda uppdrag eftersom nämnderna inte på ett strukturerat sätt riskbedömer mål och uppdrag 2019.

Vidare har styrelser/nämnder en tydlig plan för aktiviteter och genomförande ifall projektmodellen används, därtill ger Stratsys stöd för löpande uppföljning. Måluppföljning är en viktig förutsättning för att kunna säkerställa en effektiv styrning. Måluppföljningen ska på ett tydligt sätt indikera verksamhetens utfall/resultat i förhållande till uppsatta mål. Uppföljningen ska indikera om de satta målen nåtts eller är på väg att uppnås. Under året sker en uppföljning av nämndernas och styrelsens måluppfyllnad vid tre tillfällen och redovisades till fullmäktige i samband med delårsrapport 1 och 2 samt årsredovisningen. Vidare följer nämndernas delårsrapporter och verksamhetsberättelser samma mall som verksamhetsplanerna med utgångspunkt i ledningssystemet, innefattande uppföljning av målen, avstämning av nämndspecifika uppdrag, riskkontroll samt en omvärldsanalys och framåtblick. Används samma uppföljningsmodell framgent bedömer vi att det finns ett system för måluppföljning som är ändamålsenligt.

Slutligen anser vi att mål, uppdrag och prioriteringar som avser AB Väsbyhem ska överlämnas i form av ägardirektiv.

Med utgångspunkt från granskningen rekommenderade vi kommunstyrelsen att:

- ▶ Se över internkontrollreglementet från 2007. Att det uppdateras och anpassas till fastställd styrmodell, bland annat avseende riskbedömningar kring mål, uppdrag och prioriteringar.
- ▶ Formalisera processbeskrivningen kring ledning och styrning.

Kommunstyrelsen har lämnat svar och kommentarer till granskningen under 2019. Granskningen kommer att följas upp, troligen under 2021.

2.3.2. Verksamhet

Grunderna för vad som krävs för att få grönt, gult respektive rött i utvärderingen av måluppfyllelsen tydliggjordes under 2017 och samma modell har tillämpats under 2018 och 2019.

Varje mål kan få en av följande bedömningar:

Grönt - Målet uppfylls – Huvuddelen av målsatta nyckeltal eller andra viktiga bedömningspunkter är uppfyllda, återstoden nyckeltal eller andra viktiga bedömningspunkter är lägst delvis uppfyllda, det vill säga inget nyckeltal eller annan viktig bedömningspunkt är ej uppfyllt.

Gult – Målet uppfylls delvis – Kriterierna för att målet ska vara uppfyllt uppfylls inte helt men huvuddelen av målsatta nyckeltal eller andra viktiga bedömningspunkter är antingen uppfyllda eller delvis uppfyllda, något enstaka nyckeltal eller annan viktig bedömningspunkt kan vara ej uppfyllt

Rött – Målet uppfylls ej – Huvuddelen av målsatta nyckeltal eller andra viktiga bedömningspunkter är ej uppfyllda

I verksamhetsberättelsen för 2019 gör kommunstyrelsen en detaljerad uppföljning av mål och nyckeltal. De flesta mål/nyckeltal uppnås och anges vara gröna. Det finns områden som kommunstyrelsen särskilt lyfter fram att man arbetat med under 2019 såsom trygghetsfrågor, digitalisering, utvecklad medborgarservice, utvecklad samordning av administration med andra kommuner, etc.

Områden som bedömts som "rött" är bland annat arbetet med ungdomsarbetslöshet och långtidsarbetslöshet. Det planerade arbetet att skapa en strategi för markförvärv och markägande har inte genomförts på grund av brist på personella resurser.

2.4. God ekonomisk hushållning

Kommunstyrelsen bedömer att kommunen har en god ekonomisk hushållning. Det är en bedömning som ska göras årligen baserat på krav i kommunallagen. Kommunen har en relativt god ekonomisk ställning med förhållandevis låga skulder och god soliditet. I jämförelse med riket har kommunen även en förhållandevis god effektivitet. Vid en jämförelse av standardkostnader, förväntad kostnad vid en genomsnittlig ambitions- och effektivitetsnivå, ligger Upplands Väsby's kostnader med god marginal under riksnivån.

Tre av de mål som fullmäktige satt upp för god ekonomisk hushållning klaras medan tre klaras delvis (se tabell nedan).

Kommunfullmäktiges mål	2019
Kommunen har ett högt resultatmål	
Upplands Väsby's barn och elever når sin fulla potential och alla går ut skolan med fullständiga betyg	
Kommunen erbjuder vård, omsorg och stöd som utgår från medborgarens behov och önskemål	

Kommunfullmäktiges mål	2019
Upplands Väsby har ett gott näringslivsklimat och en inkluderande arbetsmarknad som gynnar lokal tillväxt	◆
Upplands Väsby är en trygg, tillgänglig och hållbar kommun	●
Kommunen är en attraktiv arbetsgivare	◆

Kommunstyrelsen har i avsnittet om god ekonomisk hushållning i årsredovisningen inte kommenterat på att det finns nämnder som inte haft god budgetföljsamhet under 2019, vilket vi tycker bör lyftas fram då det är en viktig del i att ha en god ekonomisk hushållning. Kommentarer om detta finns dock i annat avsnitt i årsredovisningen.

Målet om trygghet har kommunen satt som grönt. Kommunstyrelsen har själva ett liknande mål men som mer uttrycks i att kommunmedborgarna upplever kommunen som trygg. Vi kan inte se att det finns en tydlig plan för vad som ska mätas och hur det ska mätas för att göra bedömningen. Däremot kan vi se att kommunen genomfört de aktiviteter som planerats för öka tryggheten.

2.4.1. Ekonomi/resursplanering

Kommunen som helhet redovisar ett positivt resultat om 96,5 mkr jämfört med budgeterade 46 mkr. Den stora positiva avvikelsen förklaras främst av högre intäkter från gatukostnadsersättningar, försäljning av mark samt skatteintäkter.

Nämnderna redovisar sammantaget ett negativt resultat, varav kommunens ekonomi som helhet inte bedöms uppnå målet fullt ut. Utbildningsnämnden och socialnämnden är de nämnder som går med underskott. Dessa nämnder samt omsorgsnämnden har i delårsbokslut under året rapporterat befarade underskott samt redovisat åtgärdsplaner. Utbildningsnämnden har redovisat relativt väsentliga underskott under de två senaste åren och det är viktigt att kommunstyrelsen i egenskap av uppsiktsnämnd bevakar att utbildningsnämnden har en tillräcklig ekonomistyrning.

Soliditeten har förbättrats något och uppgår till 28% jämfört med målet 30%. Resultatöverskottet motsvarar 3,9%, vilket överstiger fullmäktiges mål om 2,5%.

Nyckeltal	Resultat 2018 (K)(M)	Mål 2019	Resultat 2019 (K)(M)	Länssnitt
● Kommunens ekonomiska resultat, andel av skatteintäkter	0,9	2,5	3,9	
◆ Soliditeten, inklusive ansvarsförbindelsen, kommunen	25%	30%	28%	24%

2.5. Intern kontroll

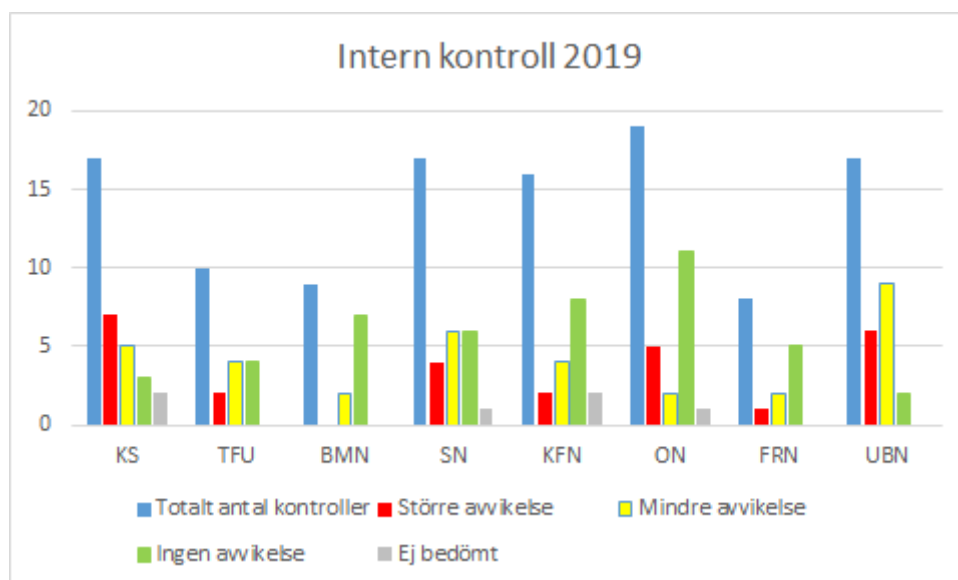
Kommunfullmäktige har beslutat om ett reglemente för intern kontroll. Syftet med reglementet är främst att tydliggöra innebörden i kommunallagens krav vad gäller den interna kontrollen, samt att utveckla styrningen och uppföljningen i kommunen.

Nämnder och styrelser har antagit tillämpningsanvisningar för den interna kontrollen inom respektive verksamhetsområde.

Internkontrollplaner har fastställts i respektive nämnd. Uppföljning av kontroller sker i samband med avrapportering av delårsbokslut och årsbokslut. Den interna kontrollen kopplat till verksamheterna är även integrerad i den styrning och uppföljning som sker av verksamheternas resultat. Denna avrapporteras såväl separat i Stratsys som i verksamhetsuppföljningen. Samtliga nämnder har avrapporterat uppföljningen av intern kontroll i sina verksamhetsberättelser för 2019.

Kommunstyrelsens egen uppföljning visar, *liksom tidigare år*, på avvikelser vad gäller trohet till avtal (inköp) samt brister avseende underlag till representation, kurser och konferenser och godkännande av representationskostnader. Vad gäller brister av angivande av syfte och deltagare vid representation och konferenser så har såväl kommunstyrelsen som revisionen under många år konstaterat att avvikelser föreligger. Trots detta sker ingen förbättring utan området bedöms fortsatt som "rött". Flera av de övriga nämnderna rapporterar också fortsatt brister inom områdena representation, resor och konferenser. Kommunstyrelsen behöver vidta mer kraftfulla åtgärder för att komma tillrätta med bristerna.

I årsredovisningen följer kommunstyrelsen upp den interna kontrollen i ett särskilt avsnitt. Vi ser positivt på detta. Den bild som sammanfattar uppföljningen redovisas enligt följande:

Under 2019 planerades 113 kontroller att genomföras i organisationen. 50 procent av kontrollerna genomfördes utan några avvikelser, 30 procent hade mindre avvikelser och 25 procent hade större avvikelser. 5 procent av kontrollerna har ej genomförts eller av någon anledning inte kunnat bedömas.

Granskningen visar att majoriteten av nämnderna avviker från regelverken när det gäller representation, kurser och konferenser.

Vid granskning av kommunens köptrohet mot ramavtal visar kommunledningskontoret (KLK) större avvikelser. En närmare analys har genomförts med anledning av resultatet och därtill finns planerade åtgärder.

En ny kontroll som införts av kommunstyrelsen under 2019 är verkställande av fullmäktigebeslut. Under året har samtliga fullmäktigeprotokoll från 2017 granskats. Resultatet visar att 12 av 22 beslut (54 procent) har verkställts korrekt, 3 beslut (14 procent) har delvis verkställts och 7 beslut (32 procent) är ej verkställda. Att beslut inte verkställts kan ha sina förklaringar. En analys genomförs om varför vissa av kommunfullmäktiges beslut inte verkställts och rapporterar detta till kommunstyrelsen.

2.6. Fördjupningsgranskningar

De fördjupningsgranskningar som genomförts inom kommunstyrelsen under 2019 framgår under rubrik 2.1 "Genomförd granskning". De fördjupningsgranskningar som genomförts i kommunen som helhet under 2019 framgår under rubrik 1 "Inledning".

I samtliga granskningar har rekommendationer lämnats som syftar till att ytterligare stärka styrning, kontroll och uppföljning. Revisionen kommer att under kommande år följa upp de åtgärder som vidtas med anledning av lämnade rekommendationer. Revisionen har också begärt in svar och i förekommande fall åtgärdsplaner från berörda nämnder i samband med granskningarna. Det är särskilt i granskningen av följsamhet till dataskyddsförordningen (GDPR) som mer allvarliga noteringar har gjorts. År 2018 var det granskningen av informationssäkerhet som föranledde större noteringar. Kommunstyrelsen behöver ha fokus på dessa brister och löpande följa upp att åtgärder vidtas inom områdena.

Granskningen av dataskyddsförordningen 2019 föranledde bland annat följande noteringar:

- ▶ Det saknas en person som ansvarar för att åtgärda de befintliga och delvis identifierade gapen i kommunens arbete med dataskyddsförordningen.
- ▶ Det saknas en uppdaterad informationssäkerhetspolicy och uppdaterade riktlinjer för informationssäkerhet som är utformade enligt dataskyddsförordningens krav och som kan vara utgångspunkt till formella interna granskningar av styrande dokument för integritetsskydd.
- ▶ Det saknas en rutin som säkerställer att internutbildningar om dataskyddsförordningen uppdateras över tid och sker vid nyanställning.
- ▶ Det saknas rutiner och/eller kontroller som säkerställer att personuppgifter endast behandlas för de ändamål som de samlades in för.
- ▶ Det saknas en rutin för att uppdatera instruktioner och styrande dokument enligt nya krav inom personuppgiftsområdet.
- ▶ Kommunen genomför inga regelbundna tester som kontrollerar att befintliga rutiner och legala krav gällande laglig gallring av personuppgifter efterlevs.

Granskningen av kommunens underhåll av tillgångar (rapport nr 1/2019) föranledde följande rekommendationer:

- ▶ Tydligare bedöma utgift för och kvalitet på investeringar i förhållande till framtida driftskostnader för fastigheter samt gator och vägar.
- ▶ Se över verksamheternas (hyresgästens) ansvar för underhållsåtgärder avseende fastigheter så att det idag eftersatta underhållet i denna del inte utökas.

2.7. Övriga rekommendationer:

- ▶ Det är viktigt att kommunstyrelsen fokuserar på att stärka styrning och intern kontroll kopplat till informationssäkerhet (se granskning 4/2019 Dataskyddförordningen och granskning 7/2018 Informationssäkerhet).
- ▶ Utbildningsnämnden redovisar ett större underskott 2019. Prognos om väsentligt underskott uppkom tidigt under året vilket indikerar på att det kan finnas brister i budgetprocessen. Årsprognosen har dessutom varierat under året. Vi noterar att nämnden fick ca 14 mkr i utökat anslag netto i budget 2019 (ca 1%) medan nämnden får drygt 90 mkr extra i 2020 års budget (drygt 9%). Kommunstyrelsen behöver ha uppsikt över nämndens ekonomistyrning.
- ▶ Beskrivningen av mål, uppdrag och genomförda aktiviteter bedöms generellt sett som god i kommunstyrelsens och nämndernas verksamhetsberättelser. I de fall avvikelser föreligger mot målnivåer och genomförande av uppdrag bedömer vi att analyserna i många fall kan utvecklas.
- ▶ Trygghetsområdet är ett område där Upplands Väsby kommun har låga resultat. Kommunen vidtar en rad åtgärder och aktiviteter för att förbättra resultaten, bl a ökad kameraövervakning, väktare, förbättrad belysning, mm. Väsby behöver fortsätta detta arbete på ett långsiktigt och strukturerat sätt. Det behöver också tydliggöras vad som ska mätas och hur det ska mätas för att bedöma medborgarnas upplevda trygghet.
- ▶ Kommunstyrelsen noterar själva avvikelser inom olika internkontrollområden. Revisionens egna granskningar bekräftar flera av de brister som framgår i kommunstyrelsens egen internkontrolluppföljning. Brister inom områdena representation, resor, kurser och konferenser har förelegat under många år, både inom kommunstyrelsens verksamheter och i flera av de övriga nämndernas verksamheter. Kommunstyrelsen behöver vidta mer kraftfulla åtgärder för att komma tillrätta med bristerna.
- ▶ Några nämnder saknar relevanta jämförelsetal för sina nyckeltal med andra kommuner. Relevansen i målnivåer för nyckeltalen är i dessa fall svåra att bedöma. Kommunstyrelsen bör inom ramen för sin uppsiktsplikt verka för att de nämnder som saknar relevanta jämförelsetal arbetar fram sådana.

- ▶ I de fördjupningsrapporter som revisionen genomfört under 2019 framgår ytterligare rekommendationer kopplade till de specifika områden som granskats. Kommunstyrelsen bör ta fram specifika åtgärdsplaner i de fall rekommendationer till förbättringar lämnats och bör systematiskt följa upp att åtgärder vidtas.

2.8. Sammanfattande bedömning kommunstyrelsen

Utifrån genomförd granskning under året bedömer vi sammanfattningsvis kommunstyrelsen enligt följande:

Rättvisande räkenskaper	Ej rättvisande	Ej helt rättvisande	Rättvisande
Intern kontroll	Ej tillräcklig	Acceptabel	Bra
Styrning och uppföljning	Ej tillräcklig	Acceptabel	Bra

Ovanstående tabell avser en bedömning av kommunstyrelsen exklusive verksamheten i teknik- och fastighetsutskottet. Denna bedöms separat nedan.

Räkenskaperna bedöms vara rättvisande för såväl kommunen som helhet som för kommunstyrelsens verksamheter.

Arbetet med att utveckla den **interna kontrollen** har fortsatt under 2019. Internkontrollplaner har beslutats av nämnderna och uppföljning av dessa har skett under året. I de fall avvikelser föreligger har åtgärdsplaner presenterats. Kommunstyrelsens egen uppföljning av sin internkontrollplan, vilken presenteras i verksamhetsberättelsen 2019, påvisar brister inom olika områden. Dessa bekräftas i flera fall av revisionens egen granskning av intern kontroll under året. Områdena såsom ramavtalstrohet vid inköp och följsamhet till regler kring representation och resor visar fortsatt på avvikelser. Vi anser att analyserna i uppföljningen kring dessa områden bör utvecklas och att mer kraftfulla åtgärder bör vidtas för att komma tillrätta med avvikelserna. Styrning och intern kontroll kopplat till informationssäkerhet behöver stärkas.

Kommunen har en etablerad och tydlig styrmodell som underlättar styrning, kontroll och uppföljning. Styrelse och nämnder bedöms följa modellen. Inom flera områden har kommunen ett bra utfall vad gäller **måluppfyllelse**. Inom andra områden, exempelvis

trygghet samt vissa viktiga nyckeltal kopplat till skolans område, är utfallet inte tillfredsställande i förhållande till fullmäktiges mål.

Kommunstyrelsen bedömer att god ekonomisk hushållning föreligger. Vi delar delvis denna bedömning. Resultatet är bättre än budget men beror främst på "engångsintäkter" och de underliggande verksamheterna redovisar negativa avvikelser mot budget.

2.9. Kommunstyrelsens teknik- och fastighetsutskott

2.9.1. Genomförd granskning

Revisionen har granskat utskottets verksamheter bl.a. genom:

- Genomgång av verksamhetsplan
- Protokollsläsning
- Granskning av delårsbokslut
- Granskning av verksamhetsberättelse

2.9.2. Mål och uppdrag

Teknik- och fastighetsutskottet ansvarar för att vårda och sköta fast egendom, bygga och anlägga fast egendom, kommunens lokalförsörjning, förberedelser för fastighetsbildning, vatten- och avloppstjänster, avfallshantering och trafiksäkerhet. Vidare ingår även drift, skötsel och underhåll av Vilundaparken. Utskottets personal finns inom kontoret för samhällsbyggnad.

Kommunfullmäktige beslutade om två nämndspecifika uppdrag för utskottet enligt följande:

KSTFU

Uppdrag:	Beskrivning	Ansvarig nämnd	Slutdatum Period
Öka satsningen på förnyelsebar energi	I samverkan med näringsliv och civilsamhället öka satsningar på förnyelsebar energi.	KS, KSTFU	2022-12-31
Ökad kamerabevakning	Öka kamerabevakningen vid platser i de delar av kommunen som är eller upplevs som särskilt otrygga	KS, KSTFU	2019-12-31

2.9.3. Uppföljning

Revisionen har särskilt fokuserat sin granskning på uppföljning av mål och uppdrag vid granskningar av delårsbokslutet per 31 augusti 2019 samt i verksamhetsberättelsen som avlämnas i samband med årsbokslutet. Det bedöms föreligga god stringens och struktur på den uppföljning som sker av mål och uppdrag.

En utmaning som utskottet lyfter fram är att mängden exploateringsprojekt har nått en sådan omfattning att nya arbetsmetoder krävs för säkra kvalitet och effektivitet. Utskottet arbetar med olika åtgärder och aktiviteter för att stärka styrningen av projekten.

En utmaning är också att rekrytera erfarna medarbetare. I verksamhetsberättelsen framgår att det varit svårt att rekrytera till 11 tjänster av totalt 27 tjänster under året. En strategi ska under 2020 tas fram för rekrytering av erfarna medarbetare.

2.9.4. Ekonomi/resursplanering

Utskottets resultat för 2019 uppgår till 3,4 mkr (föregående år 1,7 mkr), vilket är bättre än budgeterat. Resultatet varierar i olika verksamheter inom utskottet där några redovisar underskott och andra överskott. Utskottet anger i verksamhetsberättelsen att underhållsskulden för fastigheter nu är noll.

VA-verksamheten redovisar ett underskott om drygt 11 mkr, vilket innebär att föregående års ackumulerade överskott om 14 mkr har minskat. Enligt VA-lagen ska överskott återföras till VA-kollektivet inom tre år.

2.9.5. Intern kontroll

Utskottet har beslutat om en internkontrollplan för 2019 och har följt upp denna enligt plan. I nämndens uppföljning, som redovisas i verksamhetsberättelsen för 2019, framgår vissa avvikelser. Den största risken bedöms vara svårigheter att rekrytera den personal som behövs för verksamheten. Nämnden lyfter också risker med ökade volymer inom olika områden där ekonomisk kompensation inte ökat. Exempelvis gäller detta skötsel av gator/vägar, vinterväghållning, belysning samt skötsel av grönytor. Av internkontrollplanen framgår att risk för underskott inom dessa områden föreligger 2020 och att ett arbete krävs i budgetprocessen för 2021 för att skapa en långsiktighet i budgeten.

2.9.6. Rekommendationer

- Ökade volymer i exploateringsverksamheterna och ökade volymer inom flera av utskottets andra verksamheter gör att såväl ekonomiska som personella resurser behöver ses över.

2.9.7. Sammanfattande bedömning teknik- och fastighetsutskottet

Utifrån genomförd granskning under året bedömer vi sammanfattningsvis utskottet enligt följande:

Rättvisande räkenskaper	Ej rättvisande	Ej helt rättvisande	Rättvisande
Intern kontroll	Ej tillräcklig	Acceptabel	Bra
Styrning och uppföljning	Ej tillräcklig	Acceptabel	Bra

Sammantaget bedöms **räkenskaperna** vara rättvisande.

Utskottets **styrning och uppföljning** av ekonomi och resurser bedöms i allt väsentligt som tillräcklig. Den **interna kontrollen** redovisas i verksamhetsberättelsen för 2019. Utmaningar finns främst inom medarbetarperspektivet och att säkerställa tillräckliga ekonomiska och personella resurser för utskottets verksamheter.

3. Utbildningsnämnden

3.1. Genomförd granskning

Revisionen har granskat utbildningsnämndens verksamhet bl a genom:

- Genomgång av verksamhetsplan
- Protokollsläsning
- Granskning av verksamhetsberättelse
- Granskning av delårsrapport
- Granskning av årsbokslut/årsredovisning

Revisionen har också genomfört ett möte med nämndpresidiet den 27 januari 2019.

3.2. Mål och uppdrag

Utbildningsnämnden är huvudman för ansvarsområdena förskoleverksamhet, skolbarnomsorg, förskoleklass, grundskola, obligatoriska särskolan, bistånd i form av barnomsorg, vårdnadsbidrag, gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning (Komvux), vuxenutbildning för utvecklingsstörda (särvox), svenskundervisning för invandrare (SFI) och kvalificerad yrkesutbildning. Nämnden ansvarar för fullgörande, kvalitet, uppföljning och utvärdering inom respektive ansvarsområde. Nämnden ansvarar även för driften av de kommunala skolorna.

I fullmäktiges budget för 2019 framgår fem nämndspecifika uppdrag, varav ett ska vara avklarat under 2019 och resterande under perioden 2020–2022. Det uppdrag som ska vara klart under 2019 är att "Alla barn och unga ska ha möjlighet till mer rörelse under dagen".

Uppdrag:	Beskrivning	Ansvarig nämnd	Slutdatum Period
Kvaliteten på fritidshemmets verksamhet ska öka	Resurserna ökas för att höja den pedagogiska kvaliteten. Utred ökat samutnyttjande av resurser (lokaler/personal)	UBN	2022-12-31
Alla barn och unga ska ha möjlighet till mer rörelse under dagen	Driva projekt där fristående och kommunala enheter inbegrips.	UBN	2019-12-31
Syskonförtur ska införas i grundskolan.	Underlätta för föräldrar att få samma skola till sina barn.	UBN	2020-12-31
Införa en ny modell för vuxenutbildningen	Alla ska ha möjlighet att komplettera, läsa in eller skola om sig.	UBN	2020-06-30
Införa en socialpedagogisk funktion för skolungdomar	Ge stöd till elever och lärare i sociala frågor i skolmiljö.	UBN	2021-12-31

Nämnden har fastställt mål i enlighet med den struktur och de perspektiv som fastställts av kommunfullmäktige.

3.3. Uppföljning

I verksamhetsberättelsen för 2019 redovisas en strukturerad uppföljning av mål och uppdrag. Uppföljningen knyter väl an till verksamhetsplan och budget.

Att komma tillrätta med bristerna i skolresultaten har under många år varit ett prioriterat område i kommunen. År 2016 syntes en markant förbättring av många viktiga skolresultat. Förbättringar har fortsatt inom flera områden även under 2017–2019. Meritvärdet i årskurs 9 har dock minskat något, från 236,5 år 2018 till 234,9 år 2019. Meritvärdet är högre än rikssnittet som är 229,8 men lägre än länssnittet som är 248.

Det är en stor skillnad i meritvärde mellan flickor (248,8) och pojkar (222,7). Skillnaden ökar också väsentligt jämfört med föregående år. Flickornas meritvärden ökar medan pojkarnas sjunker. Skillnaden och ökningen i skillnad är bekymmersam. Det är också stor skillnad i meritvärden mellan olika skolor. Väsby skola har ett meritvärde om 201,9 vilket är en relativt kraftig försämring jämfört med 2018 då meritvärdet uppgick till 219,9. 73,6 procent av samtliga elever i Upplands Väsby uppnådde kunskapskraven i alla ämnen, vilket är en minskning med ca två procentenheter jämfört med föregående år. Det finns ett antal områden inom vilka Väsby fortsatt redovisar låga resultat. Nedan lyfts några sådana områden fram.

- Väsby skola har betydligt lägre meritvärden än övriga skolor och en relativt kraftig försämring jämfört med föregående år.
- Skillnaden i meritvärden mellan flickor och pojkar är stor och ökar.
- Målet för andel gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 3 år var 47% för 2019 jämfört med 40 % år 2018. Resultatet blev 37% där pojkar har ett utfall på 26% och tjejer på 51%.
- Andel gymnasieelever med examen inom 4 år hade ett mål om 62% för 2019 jämfört med utfallet 2018 om 53%. Utfallet försämrades till 50%. Snittet i länet är 66%.
- Andel medarbetare i förskolan med pedagogisk högskolekompetens hade ett mål för 2019 på 29% jämfört med utfallet 25% år 2018. Utfallet 2019 blev 22%. Länssnittet är 30%. Även i fritidshemmen är utfallet lägre än målet (19% jämfört med 25%).
- Trygghet och trivsel har förbättrats i Väsby nya gymnasium men ligger fortsatt på en låg nivå och lägre än målet på 70%. Utfallet 2019 är 58% jämfört med utfallet 47% år 2018.
- Tillgången till verksamhetslokaler är fortsatt ett problem inom några av nämndens verksamhetsområden.

Sammantaget är bedömningen att Väsby fortsatt har förbättrat sig inom flera viktiga områden men att det inom skolan även fortsatt finns stora utmaningar och stora negativa avvikelser i måluppfyllelse i förhållande till både fullmäktiges mål och andra kommuners resultat.

3.3.1. Ekonomi/resursplanering

Anslaget till utbildningsnämnden år 2019 vara 1 102 mkr jämfört med 1 087 mkr år 2018. En ökning motsvarande 15 mkr eller 1,4%. Detta samtidigt som nämnden redovisade ett underskott om drygt 20 mkr år 2018.

Redan tidigt under 2019 flaggade nämnden för betydande underskott om ca 40 mkr. I prognosen som lämnades i samband med augustibokslutet hade förväntat underskott ökat till 46 mkr. I prognosen som lämnades per oktober hade förväntat underskott minskat till minus 23 mkr. Som förklaring till förbättringen nämndes att kostnader för underskott till fristående aktörer, på grund av underskott i den egna grundskolan, hade minskat. Resultatet har därefter försämrats och nämnden landade på ett helårsresultat för 2019 om -33 mkr (1,9% av nämndens omslutning).

I dialog med nämndens presidium och tjänstemän har framkommit att underbudgetering skett främst inom skolskjutsar, gymnasiet och grundsärskolan, vilket också lyfts fram i nämndens verksamhetsberättelse för 2019.

Att nämnden fattat beslut om budget och verksamhetsplan utan bättre kvalitetssäkring av budgeten föranleder kritik från revisionen. Nämnden har arbetat med åtgärder under året för att förbättra resultatet men dessa har inte varit tillräckliga för att klara den budget som tilldelats nämnden från fullmäktige. I oktober presenterades åtgärder inom följande områden:

- En inventering av vilka tjänster som skulle bli vakanta under hösten 2019 och våren 2020 och vilka av dessa som inte skulle återsättas.
- Ett arbete för att utöka antalet elever i vissa klasser genom sammanslagningar.
- Beslut om hur många tjänster som ytterligare behöver reduceras för en ekonomi i balans 2020.
- Stor restriktivitet vid vikariat tillsättning och inköp.
- Verksamhetschef för kommunal regi har följt upp arbetet på varje enhet med krav på att möjliga åtgärder genomförs omgående.

För 2020 uppgår budgeten till 1 193 mkr, vilket är en ökning med 91 mkr (8,3%). Nämnden bedömer att ekonomin är i balans efter denna budgetökning.

Kommunen belastas med en kostnad om 4,3 mkr som kompensation till fristående enheter för underskott i kommunal regi tidigare år.

3.4. Intern kontroll

I verksamhetsberättelsen redovisas resultatet av uppföljning av internkontrollområden från internkontrollplanen 2019. Internkontrolluppföljningen baseras på en risk- och väsentlighetsanalys. De områden som inte bedöms klara målsättningen (rött) är bl a användandet av betalkort, redovisning av representation, resor och konferenser. Brister inom dessa områden har noterats även tidigare år. Det är oroande att brister förekommer inom sådana förtroendekänsliga områden år efter år. Åtgärder vidtas men vi bedömer att dessa inte är tillräckliga. Nämnden behöver utvärdera vilka ytterligare insatser som krävs för att komma till rätta med bristerna.

3.5. Rekommendationer

- Det är viktigt att nämnden även fortsatt fokuserar på att förbättra resultaten inom samtliga områden där måluppfyllelsen är svag. Tydligare analyser till de negativa avvikelserna mot föregående årsutfall och budget bör presenteras liksom åtgärdsplaner som följs upp på ett strukturerat sätt.
- Återkommande väsentliga brister vad gäller betalkort, representation, resor och konferenser behöver bli föremål för nämndens utvärdering om vilka ytterligare åtgärder som krävs för att komma till rätta med bristerna.
- Föregående år rekommenderade vi att ekonomistyrningen behövde stärkas. Under 2019 har nämndens underskott vuxit och vi noterar förekomst av underbudgetering inom vissa områden. Att nämnden fattar beslut om en icke finansierad budget är en väsentlig brist ur ett ekonomistyrningsperspektiv. Nämndens kvalitetssäkring av budgeten behöver stärkas. Enligt verksamhetsplanen för 2020 ska den väsentliga budgetökning som skett 2020 i kombination med åtgärdsplanen från 2019 innebära att budgeten är realistisk 2020.

3.6. Sammanfattande bedömning utbildningsnämnden

Utifrån genomförd granskning under året bedömer vi sammanfattningsvis utbildningsnämnden enligt följande:

Rättvisande räkenskaper	Ej rättvisande	Ej helt rättvisande	Rättvisande
Intern kontroll	Ej tillräcklig	Acceptabel	Bra
Styrning och uppföljning	Ej tillräcklig	Acceptabel	Bra

Räkenskaperna bedöms vara rättvisande.

Sammantaget bedöms den **interna kontrollen** på gränsen mellan ej tillräcklig och acceptabel. Återkommande brister vad gäller hantering av betalkort, resor, konferenser och representation visar att tillräckliga åtgärder inte genomförs för att komma till rätta med bristerna.

Bedömningen av **styrning och uppföljning** omfattar såväl ekonomistyrningen som verksamhetsstyrningen. Även styrning och uppföljning bedöms vara på gränsen mellan ej tillräcklig och acceptabel. Nämnden bedöms ha ett ändamålsenligt styr- och ledningssystem till sitt förfogande. Måluppfyllelsen vad gäller resultaten i skolan har visat på stora förbättringar de senaste åren inom flera områden. Det finns dock ett antal viktiga områden där målen inte nås och som också försämrats jämfört med tidigare år. Det är av största vikt att arbetet med att förbättra resultaten fortsätter med stort fokus kommande år, särskilt inom områden med låga och försämrade resultat.

Ekonomistyrningen har inte varit tillräcklig under 2019. Budgetavvikelserna är relativt väsentliga och har identifierats kort tid efter att budgeten beslutades. Det finns tydliga indikationer på att budgeten varit underfinansierad för vissa verksamheter, vilket nämnden också bekräftar i sin verksamhetsberättelse.

4. Kultur- och fritidsnämnden

4.1. Genomförd granskning

Revisionen har granskat kultur- och fritidsnämndens verksamhet bl a genom:

- Genomgång av verksamhetsplan
- Protokollsläsning och genomgång av handlingar
- Granskning av delårsbokslut
- Granskning av verksamhetsberättelse

4.2. Mål och uppdrag

Kultur- och fritidsnämndens ansvarsområde är kulturverksamhet, fritidsverksamhet, ungdomsverksamhet och det övergripande arbetet med främjande av folkhälsa. Av fullmäktiges budget för 2020 framgår följande nämndspecifika uppdrag för nämnden:

Nämndspecifika uppdrag

Uppdrag:	Beskrivning	Ansvarig nämnd	Slutdatum Period
Utveckla biblioteksverksamheten	Utred möjligheten till alternativ lokal samt nya och innovativa arbetssätt	KFN	2021-12-31
Bygg en fullstor fotbollshall	Kommunen behöver en fullstor inomhushall för fotbollen. Undersök även utökade finansieringsmöjligheter, exv sponsring	KFN	2020-08-30
Främja folkhälsan	Utveckla det folkhälsofrämjande arbetet	KFN	2021-12-31

Nämnden har fastställt mål i enlighet med den struktur och de perspektiv som beslutats av kommunfullmäktige. I huvudsak mäts utbud och utnyttjande av tjänsterna.

4.3. Uppföljning

Revisionen har särskilt fokuserat sin granskning på uppföljning av mål och uppdrag vid granskningar av delårsbokslutet per 31 augusti 2019 samt årsbokslutet. Det bedöms föreligga en god stringens och struktur på den uppföljning som sker av mål och uppdrag.

Nämnden har överlag god måluppfyllelse och utfallet är i nivå med föregående år. NKI-resultaten (nöjd-kund-index) är fortsatt mycket goda i nämndens olika verksamheter.

Det stora utvecklingsområdet som identifierats i resultaten är fortsatt tryggheten. För såväl den upplevda tryggheten i motionsspår och sporthallar finns utvecklingsområden. Nämnden

genomför, liksom tidigare år, flera åtgärder för att förbättra tryggheten. Resultaten är dock fortsatt i nivå med tidigare år. Tryggheten vid fritidsgårdarna upplevs fortsatt som god.

NKI har minskat i Messingen när det gäller trygghet och miljö. Från 92% 2018 till 62% år 2019. Nämnden förklarar detta främst med att de som svarat 2019 är ungdomar vilket är en skillnad jämfört med föregående år. Analysen bör utvecklas. Förbättringar har gjorts under hösten när det gäller trygghetsskapande åtgärder genom att flera vuxna finns i de allmänna utrymmena och väktare finns som stöd.

Ungdomar som anser att de har inflytande över vad som finns och görs vid Fritidsgårdarna har minskat. Från 72% till 66% medan målet var att öka till 78%. Fritidsgårdarnas resultat har enligt nämnden försämrats främst på grund av att Väsbygården drar ner genomsnittet. Där ska förutsättningarna enligt uppgift vara bättre inför 2020 då lokalerna har anpassats och renoverats.

Ungdomshuset har sänkt sitt resultat. Vega har dock som tidigare år ett högt resultat medan Nav 1 har fått sämre omdömen. Den senare verksamheten har ersatts av Mobila ungdomsenheten som startade under hösten med aktiviteter i olika delar av kommunen. Ungdomarnas upplevelse av inflytande har minskat vilket utgör ett förbättringsområde att hantera i samband med att den nya enheten byggs upp.

Det finns ett mål om att öka andelen föreningsaktiva tjejer i årskurserna 3, 6 och 8. År 2018 var siffran 68%, och målet sattes 2019 till 70%. Utfallet innebar istället en minskning till 62%. Ett samarbete pågår med kommunens föreningar för att förbättra utfallet.

4.3.1. Ekonomi/resursplanering

Nämndens totala intäkter var 212 mkr år 2019 varav 125 mkr var anslag. Nämnden redovisar 2019 ett överskott om 2 mkr jämfört med budget om 0 mkr.

Sammantaget bedöms räkenskaperna vara rättvisande och nämndens styrning och uppföljning av ekonomi och resurser som tillräcklig.

4.4. Intern kontroll

Kultur- och fritidsnämnden har fastställt en internkontrollplan för 2019.

År 2018 noterades vissa avvikelser bl a vad gäller upphandling (ramavtalstrohet). För att komma tillrätta med avvikelserna fattades beslut om månatlig uppföljning av köptrohet mot avtal. Det är därför förvånande att nämnden i verksamhetsberättelsen 2019 anger att de missat att följa upp detta område.

År 2017 noterade nämnden brister i redovisning av kurser, konferenser och resor. Samma avvikelser hade även noterats tidigare år. Vad gäller attest av kurser och konferenser samt kvitton kopplat till betalkort noterades större avvikelser. Trots detta har området inte följts upp i internkontrollplanen vare sig 2018 eller 2019, vilket vi ser som en brist.

Nämndens övriga uppföljning av intern kontroll har inte föranlett några väsentliga noteringar.

4.5. Rekommendationer

- Områden där nämnden tidigare redovisat avvikelser vad gäller intern kontroll bör inte tas bort från internkontrollplanen utan följas upp, åtminstone till dess att nämnden kan konstatera att bristerna är avhjälpna. Detta gäller bl a upphandling enligt avtal samt representation, resor och konferenser.

4.6. Sammanfattande bedömning kultur- och fritidsnämnden

Utifrån genomförd granskning under året bedömer vi sammanfattningsvis kultur- och fritidsnämnden enligt följande:

Rättvisande räkenskaper	Ej rättvisande	Ej helt rättvisande	Rättvisande
Intern kontroll	Ej tillräcklig	Acceptabel	Bra
Styrning och uppföljning	Ej tillräcklig	Acceptabel	Bra

Räkenskaperna bedöms vara rättvisande.

Nämndens bedöms brista i sin egen uppföljning av **internkontroll**planen. Områden där nämnden tidigare redovisat avvikelser vad gäller intern kontroll bör inte tas bort från internkontrollplanen utan följas upp, åtminstone till dess att nämnden kan konstatera att bristerna är avhjälpna. Detta gäller bl a upphandling enligt avtal samt representation, resor och konferenser. Området upphandling utanför avtal finns med 2019 men där har nämnden missat att följa upp området trots att nämnden beslutade om en åtgärdsplan i verksamhetsberättelsen 2018 att månatligen följa upp området.

Uppföljningen av verksamhetsmål och ekonomiska mål visar sammantaget på en god måluppfyllelse. Det finns dock områden som försämrats samt områden som har en relativt låg måluppfyllelse. **Styrning och uppföljning** bedöms som tillräcklig.

5. Omsorgsnämnden

5.1. Genomförd granskning

Revisionen har granskat omsorgsnämnden bland annat genom:

- Genomgång av verksamhetsplan
- Genomgång av protokoll och handlingar
- Granskning av delårsbokslut
- Granskning av verksamhetsberättelse

Ett möte med nämndens presidium har skett i november 2019.

5.2. Mål och uppdrag

Social- och äldreomsorgen delades från 1 januari 2019 i två nya nämnder. Omsorgsnämnden ansvarar för äldreomsorg och omsorg om funktionsnedsatta. Inom nämndens ansvarsområde finns både kommunala och privata utförare. Kommunens personal tillhör social- och omsorgskontoret.

I budget 2020 har fullmäktige tilldelat nämnden tre nämndspecifika uppdrag enligt nedan:

Nämndspecifika uppdrag

Uppdrag:	Beskrivning	Ansvarig nämnd	Slutdatum Period
Inför LOV inom dagverksamhet äldreomsorg	Utred möjlighet att införa LOV	ON	2020-10-31
Inför LOV inom daglig verksamhet LSS	Utred möjlighet att införa LOV	ON	2020-12-31
Säkerställ funktionen Medicinskt Ansvarig för Rehabilitering (MAR)	Utred om separat funktion ska tillsättas, eventuellt samarbete med annan kommun.	ON	2020-12-31

5.3. Uppföljning

Revisionen har särskilt fokuserat sin granskning på uppföljning av mål och uppdrag vid granskningar av delårsbokslutet per 31 augusti 2019 samt årsbokslutet. Det bedöms föreligga en god stringens och struktur på den uppföljning som sker av mål och uppdrag.

Uppföljning av mål och uppdrag sker på ett strukturerat sätt i verksamhetsberättelsen.

De tre nämndspecifika uppdragen följs upp i verksamhetsberättelsen. Aktiviteter för att genomföra uppdragen beskrivs i samtliga fall. När det gäller LOV i daglig verksamhet (LSS) och dagverksamhet (äldreomsorg) pågår utredning. Enligt verksamhetsberättelsen ska presentation ske för nämnden under första kvartalet 2020. När det gäller MAR så har beslut fattats om att tillsätta en tjänst under våren 2020.

I medborgarperspektivet är utfallet blandat vad gäller måluppfyllelsen. Brukarbedömning i särskilt boende i äldreomsorg vad gäller sociala aktiviteter och boende särskild service (SoL)

är exempel på områden med relativt goda resultat i förhållande till länssnittet. För ett antal nyckeltal så har det skett en tydlig försämring av utfallet jämfört med 2019 och också i förhållande till länssnittet. Brukarbedömningen inom hemtjänst vad gäller information om förändringar har försämrats rejält jämfört med föregående år och ligger långt under länssnittet. Utfallet är 46% 2019 jämfört med 58% 2018 och ett länssnitt om 65%. I hemtjänsten har även brukarbedömningen vad gäller att få kontakt med hemtjänstpersonalen försämrats från 66% 2018 till 58% 2019. Länssnittet ligger på 75%. En åtgärd som nämnden lyfter fram är beslut om höjd timersättningen för hemtjänst, vilket förväntas bidra till ökad kvalitet. Avseende brukarbedömning i särskilt boende i äldreomsorgen och möjlighet att påverka tider har det skett en försämring från 69% 2018 till 58% 2019.

5.4. Ekonomi/resursplanering

Nämndens omslutning uppgår enligt budget 2019 till ca 630 mkr.

Resultatet är 4,4 mkr jämfört med budget på 0 mkr. Nämnden bedöms ha klarat sin totala budget väl även om det finns både överskott och underskott i nämndens olika verksamheter. Störst underskott finns i nämndens egen utförarverksamhet som uppgår till 11,5 mkr, varav äldreboende -5,8 mkr och hälso- och sjukvård -4,2 mkr.

5.5. Intern kontroll

Nämnden har under året följt upp beslutad internkontrollplan. Den interna kontrolluppföljningen baseras på en analys av de största riskerna i nämnden och uppföljningen sker utifrån de fyra olika perspektiven. Uppföljningen visar att den interna kontrollen är god inom flera områden, särskilt de som är verksamhetsinriktade.

Liksom för flera andra nämnder är den interna kontrollen inte tillräcklig inom områden som representation, kurser och konferenser. Även användningen av betalkort visar på stora internkontrollbrister. Nämnden behöver stärka åtgärderna ytterligare eftersom samma brister kvarstår år efter år. Nämnden bör kräva en uppföljning av den interna kontrollen mer kontinuerligt, förslagsvis till varje sammanträde 2020, för att säkerställa en bättre ordning och reda inom detta område.

Under året har noterats att privat utförare har rapporterat och fått ersättning för ej utförd tid. Det är bra att detta upptäckts och att åtgärder vidtagits. Vi bedömer att internkontrollplanen bör omfatta kontroll av att ersatt tid för hemtjänst också har utförts.

5.6. Rekommendationer

- Vi bedömer att internkontrollplanen bör omfatta kontroll av att ersatt tid för hemtjänst också har utförts.
- Den interna kontrollen måste stärkas vad gäller representation, resor och konferenser samt betalkort. Nämnden bör följa upp hanteringen mer frekvent under 2020 för att säkerställa att åtgärder vidtas och ger effekt.
- I några fall har måluppfyllelsen väsentligt försämrats jämfört med föregående år och utfallet är även lågt i förhållande till länssnittet. I de fall nämnden redovisar väsentliga försämringar eller avvikelser mellan måluppfyllelse och fastställda målnivåer bör analyserna utvecklas.

5.7. Sammanfattande bedömning omsorgsnämnden

Utifrån genomförd granskning under året bedömer vi sammanfattningsvis omsorgsnämnden enligt följande:

Rättvisande räkenskaper	Ej rättvisande	Ej helt rättvisande	Rättvisande
Intern kontroll	Ej tillräcklig	Acceptabel	Bra
Styrning och uppföljning	Ej tillräcklig	Acceptabel	Bra

Räkenskaperna bedöms vara rättvisande.

Den **interna kontrollen** bedöms totalt sett vara acceptabel. Den interna kontrollen är dock inte tillräcklig vad gäller områdena betalkort, representation, kurser och konferenser. Nämnden behöver vidta kraftfullare åtgärder inom detta område då bristerna förelegat under många år.

Bedömningen av **styrning och uppföljning** omfattar såväl ekonomistyrningen som verksamhetsstyrningen. Området styrning och uppföljning bedöms utifrån en mängd olika perspektiv. Resultaten från uppföljda mål i verksamheterna är generellt sett goda. I några fall finns negativa avvikelser i förhållande till budgeterade målnivåer från fullmäktige och även försämringar jämfört med föregående år. Vi bedömer att avvikelseanalyserna kan förbättras i några fall. Totalt bedöms styrningen som acceptabel.

6. Socialnämnden

6.1. Genomförd granskning

Revisionen har granskat socialnämnden bland annat genom:

- Genomgång av verksamhetsplan
- Genomgång av protokoll och handlingar
- Granskning av delårsbokslut
- Granskning av verksamhetsberättelse

Ett möte med nämndens presidium har skett i november 2019.

6.2. Mål och uppdrag

Social- och äldre- och barnnämnden delas från 1 januari 2019 i två nya nämnder. Socialnämnden ansvarar för individ- och familjeomsorg. Personalen tillhör social- och omsorgskontoret.

I fullmäktiges budget finns följande nämndspecifika uppdrag:

Nämndspecifika uppdrag

SN

Uppdrag:	Beskrivning	Ansvarig nämnd	Slutdatum Period
Tillsatt fler ungdomscoacher	Utöka antal efter behov	SN	2019-12-31

Nämnden har fastställt mål i enlighet med den struktur och de perspektiv som fastställts av kommunfullmäktige.

6.3. Uppföljning

Revisionen har särskilt fokuserat sin granskning på uppföljning av mål och uppdrag vid granskningar av delårsbokslutet per 31 augusti 2019 samt årsbokslutet. Det bedöms föreligga en god stringens och struktur på den uppföljning som sker av mål och uppdrag.

Uppföljning av mål och uppdrag sker på ett strukturerat sätt i verksamhetsberättelsen.

De nämndspecifika uppdragen följs upp i verksamhetsberättelsen. Aktiviteter för att genomföra uppdragen beskrivs på ett tydligt sätt. Utfallet är i många fall bra jämfört med budget och föregående år (grönt).

Antalet hushåll med långvarigt försörjningsstöd var 107 stycken år 2017 och målet för 2018 sattes till 90 hushåll. Utfallet blev 142 hushåll. År 2019 sattes målet till 130 och utfallet hamnade i närheten av detta med 127 hushåll.

I perspektivet samhälle och miljö noteras många goda resultat. Områden med brister är dock bl a att andel personer över 25 år som har påbörjat praktik endast uppgår till 32% jämfört

med målet 75%. Förklaringen från nämnden är att WorkCenters målgrupp idag står långt från arbetsmarknaden och flera har behov av insatser med mycket stöd och hjälp, vilket medför att andelen som kommer i praktik hos WorkCenter är lägre än vad som prognostiserades. Det beskrivs även ha varit problematiskt att hitta praktikplatser som är lämpliga på grund av målgruppens omfattande behov av stöd. Positivt är att andel personer över 25 år i egen försörjning efter insats på WorkCenter uppgår till 69% jämfört med målet 60% och föregående års utfall 56%.

I medarbetarperspektivet har nyckeltalet "hållbart medarbetarengagemang" fortsatt högt utfall med 83% jämfört med målet 81%. Andelen medarbetare som avslutar sin anställning vid IFO:s verksamheter är dock fortsatt högt med 18,5% jämfört med målet 10%.

6.4. Ekonomi/resursplanering

Nämndens omslutning uppgår enligt budget till ca 170 mkr. Budgeten för 2019 innebar en minskning jämfört med 2018 med 5,2 mkr. Till 5,6 mkr avsåg minskningen en flytt av finansieringsansvar till kommunstyrelsen. Besparings- och effektiviseringskrav uppgick till ca 5 mkr varav hemmaplanslösningar i ökad utsträckning skulle minska kostnaderna med ca 3 mkr.

Resultatet 2019 är ett underskott jämfört med budget på drygt 9 mkr. Avvikelsen bedöms vara relativt väsentlig i förhållande till den totala kostnadsomslutningen (-3,7%). Förklaringen är främst höga kostnader för placering av barn och unga (-5,8 mkr) och beroendevård (-4,3 mkr). Även ekonomiskt bistånd avviker negativt (-3,8 mkr).

Åtgärder har vidtagits under året, bl a avveckling av inhyrd personal. Under 2019 har ekonomiuppföljningar för varje enhet med fokus på kostnader för placeringar och försörjningsstöd genomförts månadsvis. Åtgärder för att bromsa kostnaderna upprättas, genomförs och revideras löpande utifrån den enskildes behov samt ekonomiska och juridiska förutsättningar.

Åtgärderna har inte varit tillräckliga för att klara den av fullmäktige beslutade budgeten.

6.5. Intern kontroll

Nämnden har under året följt upp beslutad internkontrollplan. Den interna kontrolluppföljningen baseras på en analys av de största riskerna i nämnden och uppföljningen sker i de fyra olika perspektiven.

Liksom för flera andra nämnder är den interna kontrollen inte tillräcklig inom områden som representation, kurser och konferenser. Även användningen av betalkort visar på stora internkontrollbrister. Nämnden behöver stärka åtgärderna ytterligare eftersom samma brister fortsätter år efter år. Nämnden bör kräva en uppföljning av den interna kontrollen mer kontinuerligt, förslagsvis till varje sammanträde 2020, för att säkerställa mer ordning och reda inom detta område.

6.6. Rekommendationer

- Nämnden har i budget 2019 tydliga områden där besparingar/effektiviseringar ska ske. Det behöver läggas en tydlig/detaljerad aktivitetsplan i form av både volymer och priser tidigt på budgetåret som gör budgeten trovärdig och möjlig att uppnå.
- Den interna kontrollen måste stärkas vad gäller representation, resor och konferenser samt betalkort. Nämnden bör följa upp hanteringen mer frekvent under 2020 för att säkerställa att åtgärder vidtas och ger effekt.

6.7. Sammanfattande bedömning socialnämnden

Utifrån genomförd granskning under året bedömer vi sammanfattningsvis socialnämnden enligt följande:

Rättvisande räkenskaper	Ej rättvisande	Ej helt rättvisande	Rättvisande
Intern kontroll	Ej tillräcklig	Acceptabel	Bra
Styrning och uppföljning	Ej tillräcklig	Acceptabel	Bra

Räkenskaperna bedöms vara rättvisande.

Den **interna kontrollen** bedöms totalt sett vara acceptabel. Den interna kontrollen är dock inte tillräcklig vad gäller områdena betalkort, representation, kurser och konferenser. Nämnden behöver vidta kraftfullare åtgärder inom detta område då bristerna förelegat under många år.

Bedömningen av **styrning och uppföljning** omfattar såväl ekonomistyrningen som verksamhetsstyrningen. Området styrning och uppföljning bedöms utifrån en mängd olika perspektiv. Ekonomin är inte i balans 2019 och budgetavvikelsen bedöms vara relativt sett väsentlig. Nämndens ekonomistyrning bedöms inte vara fullt ut acceptabel. Åtgärder har vidtagits under året men har inte varit tillräckliga för att klara den av fullmäktige beslutade ekonomiska ramen. Måluppfyllelsen är god för huvuddelen av de verksamhetsmål som följs upp.

7. Familjerättsnämnden

År 2005 bildade Sigtuna, Sollentuna och Upplands Väsby kommuner den gemensamma nämnden för familjerätt. Verksamheten bedrivs under benämningen Familjerättsbyrå för Sigtuna, Sollentuna och Upplands Väsby. Upplands Väsby kommun är huvudman för verksamheten. Verksamhetens totala intäkter är ca 11 mkr år 2019.

Områden som nämnden arbetar inom styrs främst av lagar inom det familjerättsliga området och socialtjänstlagen. Verksamheten avser myndighetsutövning.

7.1. Genomförd granskning

Revisionen har granskat familjerättsnämnden bl a genom:

- Granskning av verksamhetsplan.
- Genomläsning av protokoll och handlingar.
- Granskning av verksamhetsberättelse.

7.2. Mål och uppdrag

Kommunfullmäktige beslutade i flerårsplan med budget 2019–2021 om övergripande mål som ska utgöra den gemensamma inriktningen för nämnder, styrelser och utskott. Inga särskilda nämnduppdrag riktas mot nämnden i fullmäktiges budget.

Nämndens mål för kärnverksamheten är inriktade på rättssäkerhet, tillgänglighet, bemötande, delaktighet och stöd.

7.3. Uppföljning

Nämndens presentation av verksamhetsuppföljningen i verksamhetsberättelsen för 2019 ger en god bild av verksamhetens resultat. De flesta av nämndens nyckeltal har ett gott utfall.

Ärendevolymerna ökade väsentligt under 2018. Vårdnadsärenden med ca 60%, snabbupplysningar med ca 70% och samarbetsamtal med 55%. Volymerna har fortsatt legat på en hög nivå under 2019 och även högt i förhållande till andra jämförbara kommuner.

Volymerna mäts i form av bl a fastställande av faderskap, samarbetsamtal, snabbyttrande, vårdnads-, boende- eller umgängesutredning, etc.

7.4. Ekonomi/resursplanering

Nämnden bedöms ha en ekonomi i balans. Utmaningar finns i form av höga volymer och sjukskrivningar.

7.5. Intern kontroll

Nämnden har en internkontrollplan för 2019 och har följt upp denna. Brister finns i hanteringen av kurser och konferenser.

7.6. Rekommendationer

- Jämförelser vad gäller mål och måluppfyllelse med jämförbara kommuner bör eftersträvas i verksamhetsplaner och verksamhetsberättelser.
- Den interna kontrollen kopplat till kurser och konferenser behöver förbättras.

7.7. Sammanfattande bedömning nämnden för familjerätt

Utifrån genomförd granskning under året bedömer vi sammanfattningsvis familjerättsnämnden enligt följande:

Rättvisande räkenskaper	Ej rättvisande	Ej helt rättvisande	Rättvisande
Intern kontroll	Ej tillräcklig	Acceptabel	Bra
Styrning och uppföljning	Ej tillräcklig	Acceptabel	Bra

Räkenskaperna bedöms vara rättvisande.

Den **interna kontrollen** visar på behov av förbättringar av den interna kontrollen inom områdena kurser och konferenser.

Måluppfyllelsen för såväl verksamhet som ekonomi är god. **Styrning och uppföljning** bedöms som bra. Utvecklingen vad gäller personalsituationen är en utmaning som nämnden behöver fokusera på. Personalomsättningen var hög även föregående år samtidigt som ärendemängden fortsatt ökar.

8. Bygg och miljönämnden

8.1. Genomförd granskning

Revisorerna har granskat miljönämnden bl a genom:

- Genomgång av verksamhetsplan
- Protokollsläsning
- Granskning av delårsbokslut
- Granskning av verksamhetsberättelse

Möte genomfördes med nämndens presidium och förvaltningsledning i november 2019.

8.2. Mål och uppdrag

Nämnden är från 1 januari 2019 en sammanslagning av före detta miljönämnden och byggnadsnämnden. Det är en myndighetsnämnd som ansvarar för bygglov, kart- och GIS, samt för prövning och tillsyn inom miljöskydd, hälsoskydd, smittskydd, livsmedel, alkohol/tobak, receptfria läkemedel, lotteriärenden, strandskydd samt vissa naturvårdsfrågor.

Från teknik- och fastighetsutskottet övertog nämnden ansvar för kommunens kart- och GIS-verksamhet. Före detta byggnadsnämndens uppdrag inom samhällsplanering och översiktlig planering flyttade helt till kommunstyrelsen och dess miljö- och planutskott.

Personalen tillhör antingen kontoret för samhällsbyggnad eller miljökontoret.

Nämnden har fastställt mål i enlighet med den struktur och de perspektiv som beslutats av kommunfullmäktige. Nyckeltalens relevans som indikatorer för måluppfyllelse bedöms i vissa fall vara svag.

8.3. Uppföljning

Revisionen har särskilt fokuserat sin granskning på uppföljning av mål och uppdrag vid granskningar av delårsbokslutet per 31 augusti 2019 samt verksamhetsberättelsen i årsbokslutet. Vidare även genom möte med nämndens presidium och ledning. Det bedöms föreligga en god stringens och struktur på den uppföljning som sker av mål och uppdrag.

Nämnden har generellt sett en god måluppfyllelse i förhållande till fastställda målnivåer. Det saknas dock jämförelser av utfallet med länssnitt och riket, vilket är en brist.

Nämndens verksamhet är från och med 1 januari 2019 organiserad mot ett kontor med tre avdelningar; bygglov, kart & GIS samt miljö. Sammanslagningen av kontoren har enligt uppgift från förvaltningsledning och nämndpresidium fungerat väl och utvärderingar från personalenkät visar på positiva resultat.

Inom miljöavdelningen har det varit personella utmaningar med vakanser på grund av föräldraledigheter och sjukdom. Nämnden har givit ett tydligt uppdrag till kontoret om löpande uppföljning av ekonomi och personalfrågor. Nämnden har även givit kontoret i uppdrag att attrahera personal från högskolor och universitet. Stockholms universitet har inte examinerat

inspektörer på två år och bristen på inspektörer är stor. Detta har lett till att vissa områden prioriterats ned när det gäller tillsyn.

Ett tydligt uppdrag från fullmäktige är att arbeta med ökad digitalisering. Under 2019 har arbetet med att digitalisera bygglovshanteringen påbörjats. 8 mkr i investering görs inom ramen för en utvidgad driftsbudget.

Nämnden har, liksom tidigare år, haft problem med vakanser. Nämnden har därför "rött" i sin uppföljning av vissa målområden. Exempelvis har det inte tagits fram nya taxor för bygglov, kart- och GIS samt miljö.

När det gäller handläggningstid för lovärenden och förhandsbesked så har den minskat från 17,8 veckor 2018 till 10,5 veckor 2019. Förändringen är mycket positiv, även i förhållande till målet om 14 veckor.

I nöjd-kund-indexmätningar för olika områden är utfallen i de flesta fall bättre än föregående år. När det gäller enkäten som riktar sig till företag inom miljöbalkens områden är dock utfallet 64% jämfört med 80% 2018. Orsakerna till försämringen behöver analyseras närmare.

I verksamhetsberättelsen anges att budgeten för inkomna ansökningar om bygglov uppgick till 310 stycken medan utfallet uppgick till 321. Enligt av fullmäktige fastställd budget var budgeten 360.

Antal inspektioner inom miljöavdelningens område minskade från 618 år 2018 till 486 år 2019. Budget var 650. Orsaken till avvikelserna är brist på resurser. Det bedöms finnas en risk för att det byggs upp ett eftersatt behov.

8.3.1. Ekonomi/resursplanering

Nämndens verksamheter finansieras till cirka 50% av externa intäkter.

Budgeterad kostnadsomslutning för nämnden är 32,5 mkr. Antalet beslutade bygglov förväntades i budgeten öka från 310 år 2018 till 360 år 2019. Utfallet blev dock 321 stycken.

Antalet inspektioner förväntades ligga kvar på samma nivå som 2018, dvs 650 stycken inom miljöområdet, men utfallet blev lägre än förväntat då det genomfördes 486 inspektioner under 2019.

Utfallet för 2019 blev 2,1 mkr. Överskottet finns främst inom bygglovsverksamheten (4,1 mkr) medan Kart & GIS redovisar underskott (-2,2 mkr).

8.4. Intern kontroll

Internkontrollplanen följs upp i verksamhetsberättelsen. Områden som behandlas i internkontrolluppföljningen är utvalda utifrån de fyra styrperspektiven. Inga väsentliga avvikelser noteras i nämndens egen uppföljning. Inom området representation behöver dock förbättringar ske.

8.5. Rekommendationer

- Nämnden bör i ökad utsträckning använda sig av externa jämförelser vad gäller nyckeltal.
- Nämnden behöver fokusera ytterligare på att säkerställa en tillräcklig bemanning.

8.6. Sammanfattande bedömning miljönämnden

Utifrån genomförd granskning under året bedömer vi sammanfattningsvis miljö- och hälsoskyddsnämnden enligt följande:

Rättvisande räkenskaper	Ej rättvisande	Ej helt rättvisande	Rättvisande
Intern kontroll	Ej tillräcklig	Acceptabel	Bra
Styrning och uppföljning	Ej tillräcklig	Acceptabel	Bra

Sammantaget bedöms **räkenskaperna** vara rättvisande.

Nämnden har en internkontrollplan som har följts upp under året. Den **interna kontrollen** bedöms sammantaget som acceptabel.

Den interna **styrningen och uppföljningen** bedöms vara acceptabel. Måluppfyllelsen bör kompletteras med externa jämförelser. Vidare behöver åtgärdsplaner tas fram i ökad utsträckning när målnivåerna inte uppnås. Brist på personal innebär att nämnden inte utfört arbete i enlighet med vad som planerades för i budget 2019.

Stockholm februari 2020

Mikael Sjölander
Auktoriserad revisor
Certifierad kommunal revisor